

BAŤOVANY-PARTIZÁNSKE

SÚVISLOSTI / BACKGROUND II.

BAŤOVANY - IDEÁLNE PRIEMYSELNÉ MESTO BAŤOVANY - THE IDEAL INDUSTRIAL CITY

Baťovany vznikli ako zhromadenie dobových úvah o ideálnom meste, ktorým 20. storočie mimo-riadne prialo. Do budúcnosti zahľadali moderní architekti a urbanisti celé storočie produkovali vize lepšieho sveta. Poprední predstaviteľia európskej avantgárdy ako Tony Garnier (Une cité industrielle, 1917), Le Corbusier (Plan Voisin, 1925) či Nikolaj Milutin (Socgorod, 1930) navrhovali nové modely ľudských sídel. Tieto mali vznikať z jediného opodstatneného dôvodu, ktorým bola priemyselná výroba. Ideálne mesto bolo v predstavách modernistov rozdelené na samostatné funkčné celky vyhradené práci, bývaniu či rekreácii. Tak sa mal odstrániť negatívny vplyv výroby na bydvanie či zabezpečiť nerušený oddych po práci. Úsilie architektov však smerovalo ďalej k ozdraveniu vzťahov v spoločnosti k modelovaniu lepšieho života moderného človeka.

Aj v Baťových zlinských ateliéroch sa už od polovice tridsiatych rokov zaoberali myšlienkom ideálneho priemyselného mesta. Zatiaľ čo väčšina avantgárdy nemala možnosť svoje vize v praxi uplatniť, projektanti Baťovej kancelárie realizovali moderné sny rýchlo a v širokom meradle. Nahromadili tak množstvo teoretičkých poznatkov i rad praktických skúseností. V roku 1937 dokonca pripravili na vydanie knihu Ideálni průmyslové město, ktorá však nikdy nevyšla. Napriek tomu boli podľa zásad v tej formuľovaných novrhnuté tri satelity Baťovho koncernu - Baťovany, Zruč nad Sázavou a Sezimovo Ústí (oba v Českej republike).

K Šafáčovou osobnosťou v procese prípravy regulačného plánu pre Baťovany bol Jiří Voženílek. Regulačný plán mesta, podľa ktorého sa v roku 1939 začalo stavbu, vychádzal z ideálneho plánu priemyselného mesta pre 5.000 až 15.000 obyvateľov, ktorým sa Voženílek zaobral v predtým. Základom priestorového usporiadania mesta bolo členenie jednotlivých funkcií do relatívne samostatných celkov v závislosti od svetových smerov a smeru prevládajúcich vetrov a uvoľnená zástavba solitérov. Areál továrne sa rozprestiera na severnom okraji mesta. Od ostatnej zástavby ho oddeľoval pás dopravy a zelené. Súčasne však bol s hlavným verejným priestorom - Námestím práce - spojený širokou komunikáciou, tzv. promenádu. Námestie práce predstavovalo hlavný kompozičný a symbolický osa mesta. Tiahlo sa v západovýchodnom smere a lemovalo ho verejná stavby ako spoločenský dom, radnica, kino, obchodný dom, školy, internáty a kostol. Po oboch stranach námestia sa rozprestieraly obytné štvrti - štvrf samostatne stojacich rodinných domov, resp. dvodomov a štvrf radových domov a bytoviek. Obytné domy boli usporiadané tak, aby maximálne využívali južnú orientáciu. Južný okraj mesta tvoril areál športovisk - štadión, kúpalisko. Neoddeliteľnou súčasťou priestorovej konceptie bola zeleň, v duchu Baťovej predstavy "továreň a mesto v záhradách". Väčšinu Námestia práce predstavoval mestský park. Aj ostatná zástavba sa voľne rozkladala v zeleni, bez ohriadenia pozemkov. Baťovany-Partizánske si dodnes zachovalo ráz záhradného mesta. Regulačný plán Baťovian niekoľko krát miene modifikovali, pričom uvažovali so zobrazením rôzne veľkého územia pre novú zástavbu. Budovatelia mesta sa však Voženílkovej predstave pridŕžali až do šesdesiatych rokov.

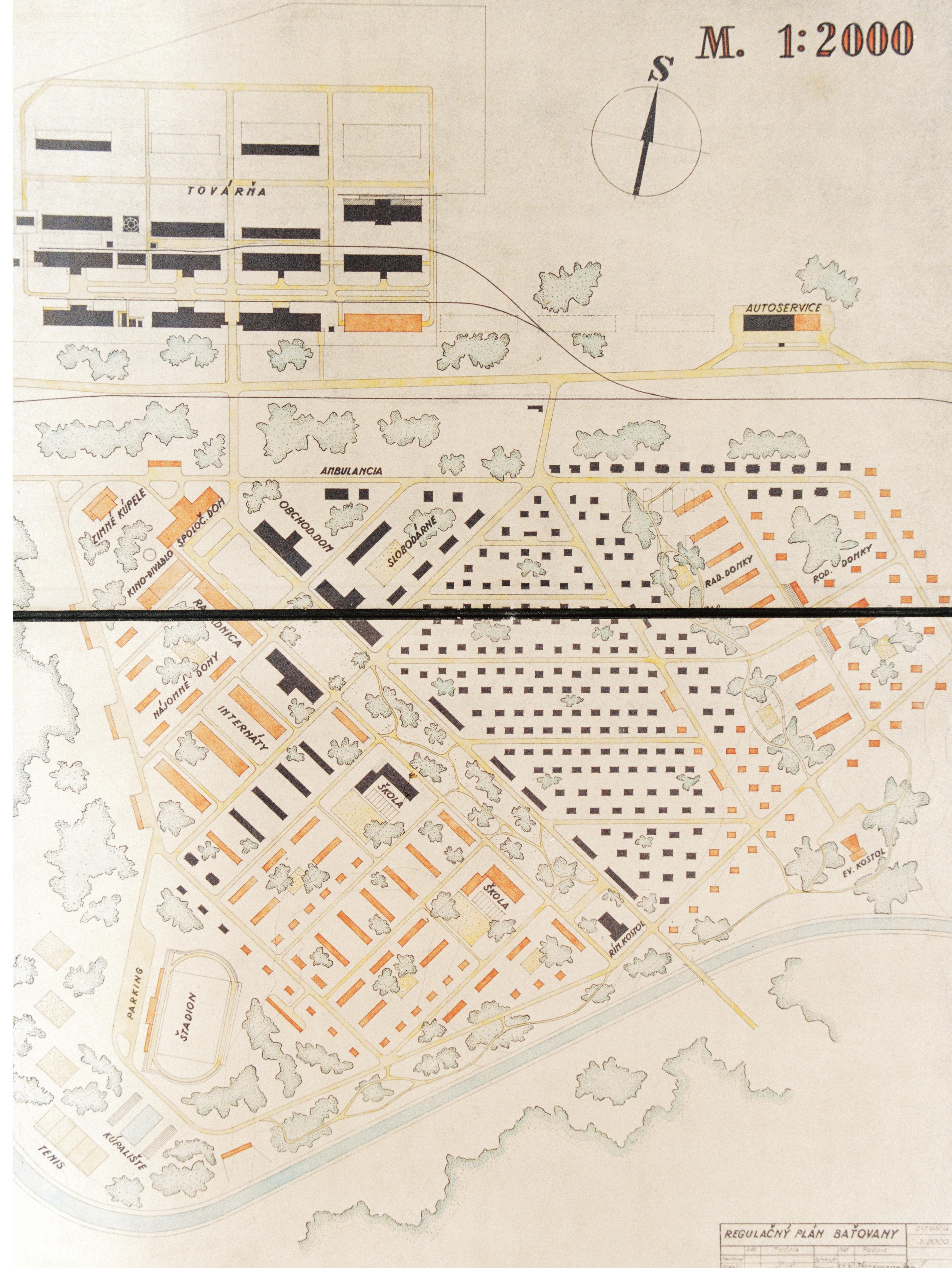
Baťovany was created as a materialization of the then concepts of an ideal town that were significantly favored throughout the entire 20th century. For the entire 100 years, future-focused architects and town-planners produced visions of a better world. Renowned representatives of the European Avant-garde as Tony Garnier (Une cité industrielle, 1917), Le Corbusier (Plan Voisin, 1925) or Nikolaj Milutin (Socgorod, 1930) designed new models of human communities. They were supposed to be created because of one well-founded reason, including industrial production. The modernists' visions divided the ideal town into autonomous functional units devoted to work, housing or recreation. This concept was supposed to eliminate the industry's negative effects on housing and to secure undisturbed relax after work. The architects' efforts were, however, directed continuously towards revitalization of social relations and to modeling of a better life for modern people.

Baťa architectural studio in Zlín was working on the concept of ideal industrial town since the middle of the 1930, too. Most Avant-garde architects of that time had no opportunity to implement their visions in practice. However, the planners of this Baťa office realized modern dreams instantly and in a large scale. They collected many pieces of theoretical knowledge and practical experiences as well. In 1937, they even wrote a book named The Ideal Industrial Town. However, it has never been published. Despite this fact, three satellite towns of Baťa plants, including Baťovany, Zruč nad Sázavou and Sezimovo Ústí (the last two are in the Czech Republic), were designed in accordance with the book's principles. Jiří Voženílek was the key person in a preparation process of the general plan of Baťovany. Serving as construction guidelines in 1939, the town's plan was based on an ideal layout for an industrial town with 5,000 to 15,000 inhabitants that had been elaborated by Voženílek before. The town's spatial layout was based on dividing individual functions into relatively autonomous units, depending on cardinal points or prevailing wind directions. Another typical feature involved a loose build-up of solitaires. The plant's area was spread on the northern boundary of the town, being separated from other build-up by a traffic corridor and vegetation. At the same time, it was linked with the main public place - Námestie práce (Labor Square) - via a broad street, the so-called promenade. The square represented the town's main compositional and symbolical axis. It wandered in a west-east direction, framed by public structures, including a community house, the town hall, cinema, department store, schools, dormitories and a church. Residential quarters were located on the square both sides, including a quarter with solitaire family houses, semi-detached houses, a quarter with row houses and blocks of flats. The houses were positioned in order to utilize maximum of the southern direction. The town's southern part comprised of a sporting area with a public bath and a stadium. Vegetation was an inevitable part of the town's spatial concept in accordance with Baťa's vision of "a plant and a town in gardens". An urban park covered a major area of the Labor Square. The rest of the build-up was freely distributed in vegetation without borders between individual sites. Baťovany-Partizánske has preserved its character of a garden town until today. Baťovany's general plan has been slightly modified several times. Plans to use differently large areas for a new build-up have been considered. However, the town's architects respected Voženílek's vision up to the 1960s.

Baťovany, regulačný plán mesta, J. Voženílek, 1946
V tom čase už stojace budovy sú vyznačené čiernou, plánované stavby červenou farbou.
Baťovany, general plan, J. Voženílek, 1946
Existing structures are black, planned constructions are red.

REGULAČNÝ PLÁN BAŤOVANY

M. 1:2000

REGULAČNÝ PLÁN BAŤOVANY		SÚťažacia	
číslo	Podoba	číslo	Podoba
1		2	
3		4	
5		6	
7		8	
9		10	
11		12	
13		14	
15		16	
17		18	
19		20	
21		22	
23		24	
25		26	
27		28	
29		30	
31		32	
33		34	
35		36	
37		38	
39		40	
41		42	
43		44	
45		46	
47		48	
49		50	
51		52	
53		54	
55		56	
57		58	
59		60	
61		62	
63		64	
65		66	
67		68	
69		70	
71		72	
73		74	
75		76	
77		78	
79		80	
81		82	
83		84	
85		86	
87		88	
89		90	
91		92	
93		94	
95		96	
97		98	
99		100	
101		102	
103		104	
105		106	
107		108	
109		110	
111		112	
113		114	
115		116	
117		118	
119		120	
121		122	
123		124	
125		126	
127		128	
129		130	
131		132	
133		134	
135		136	
137		138	
139		140	
141		142	
143		144	
145		146	
147		148	
149		150	
151		152	
153		154	
155		156	
157		158	
159		160	
161		162	
163		164	
165		166	
167		168	
169		170	
171		172	
173		174	
175		176	
177		178	
179		180	
181		182	
183		184	
185		186	
187		188	
189		190	
191		192	
193		194	
195		196	
197		198	
199		200	
201		202	
203		204	
205		206	
207		208	
209		210	
211		212	
213		214	
215		216	
217		218	
219		220	
221		222	
223		224	
225		226	
227		228	
229		230	
231		232	
233		234	
235		236	
237		238	
239		240	
241		242	
243		244	
245		246	
247		248	
249		250	
251		252	
253		254	
255		256	
257		258	
259		260	
261		262	
263		264	
265		266	
267		268	
269		270	
271		272	
273		274	
275		276	
277		278	
279		280	
281		282	
283		284	
285		286	
287		288	
289		290	
291		292	
293		294	
295		296	
297		298	
299		300	
301		302	
303		304	
305		306	
307		308	
309		310	
311		312	
313		314	
315		316	
317		318	